

Prof. univ. dr. **Carmen-Silvia Paraschiv**
(coordonator)

Lector univ. dr.
Maria-Georgiana Teodorescu

Asist. univ. dr.
Alin Sorin Nicolescu

Drept procesual penal. Partea specială

Note de curs

Ediția a 6-a, revizuită și adăugită

Editura
Hamangiu
2025

CUPRINS

Capitolul I. Urmărirea penală	1
§1. Noțiuni introductive	1
1.1. Obiectul urmăririi penale	1
1.2. Principiile specifice fazei de urmărire penală	1
1.2.1. Caracterul nepublic	1
1.2.2. Lipsa contradictorialității	2
1.2.3. Forma preponderent scrisă	3
1.2.4. Subordonarea ierarhică	4
1.3. Limitele urmăririi penale	5
1.4. Actele organelor de urmărire penală	6
§2. Sesizarea organelor de urmărire penală	6
2.1. Noțiuni introductive	6
2.2. Modurile generale de sesizare	8
2.2.1. Plângerea	8
2.2.2. Denunțul	10
2.2.3. Sesizările făcute de persoane cu funcții de conducere și de alte persoane	11
2.2.4. Sesizarea din oficiu (autosesizarea)	13
2.2.5. Examinarea sesizării	14
2.3. Modurile speciale de sesizare	15
2.3.1. Plângerea prealabilă	15
2.3.2. Alte moduri speciale de sesizare	19
§3. Conducerea și supravegherea activității organelor de cercetare penală de către procuror	19
3.1. Considerații preliminare	19
3.2. Obiectul supravegherii urmăririi penale	20
3.3. Modalitățile de exercitare a supravegherii	21
3.4. Trimiterea la organul competent	22
3.5. Trecerea cauzei de la un organ de cercetare penală la altul	22
3.6. Dispozițiile date de procuror	22
3.7. Infirmarya actelor procesuale sau procedurale	23
§4. Efectuarea urmăririi penale	24
4.1. Începerea urmăririi penale (<i>in rem</i>)	24

4.2. Continuarea urmăririi penale (<i>in personam</i>)	25
4.3. Obligațiile organelor de urmărire penală	25
4.4. Aducerea la cunoștință a calității de suspect	26
4.5. Procedura audierii anticipate	28
4.6. Punerea în mișcare a acțiunii penale	28
4.7. Extinderea urmăririi penale sau schimbarea încadrării juridice	30
4.8. Suspendarea urmăririi penale	32
4.9. Soluțiile de neurmărire și netrimiteră în judecată	34
4.9.1. Clasarea	34
4.9.2. Renunțarea la urmărirea penală	37
4.10. Continuarea urmăririi penale la cererea suspectului sau a inculpatului	43
4.11. Terminarea urmăririi penale	44
4.11.1. Înaintarea dosarului privind pe inculpat	44
4.11.2. Verificarea lucrărilor urmăririi penale	45
4.11.3. Restituirea cauzei sau trimiterea la alt organ de urmărire penală	46
4.12. Efectuarea urmăririi penale de către procuror	47
4.12.1. Preluarea cauzelor de la alte parchete	48
4.12.2. Trimiterea cauzei la un alt parchet	48
§5. Rezolvarea cauzelor și sesizarea instanței	49
5.1. Trimiterea în judecată	50
5.2. Clasarea sau renunțarea la urmărirea penală	53
§6. Reluarea urmăririi penale	53
6.1. Reluarea după suspendare	54
6.2. Reluarea în caz de restituire	55
6.3. Reluarea în caz de redeschidere a urmăririi penale	56
§7. Plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală	58
7.1. Dreptul de a face plângere	58
7.2. Plângerea împotriva actelor și măsurilor organelor de cercetare penală	59
7.3. Plângerea împotriva actelor sau măsurilor procurorului	60
7.4. Plângerea împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimiteră în judecată	62

Capitolul al II-lea. Camera preliminară	68
§1. Noțiuni introductive	68
§2. Măsurile premergătoare	69
§3. Procedura în camera preliminară	71
§4. Soluțiile judecătorului de cameră preliminară	72
§5. Contestația	74
§6. Măsurile preventive în procedura de cameră preliminară	75
 Capitolul al III-lea. Judecata	 77
§1. Noțiuni introductive	77
§2. Principiile specifice fazei de judecată	77
2.1. Publicitatea	77
2.2. Oralitatea	80
2.3. Nemijlocirea	81
2.4. Contradictorialitatea	82
§3. Reglementări generale privind faza de judecată	83
3.1. Rolul instanței de judecată	83
3.2. Locul unde se desfășoară judecata	84
3.3. Citarea la judecată	85
3.4. Compunerea instanței	87
3.5. Judecata de urgență	88
3.5.1. În cauzele cu inculpați arestați preventiv sau aflați în arest la domiciliu	88
3.5.2. În cauzele cu persoane vătămate minore	88
3.6. Asigurarea apărării	89
3.7. Atribuțiile președintelui completului	90
3.7.1. Atribuțiile președintelui completului în ședința de judecată	90
3.7.2. Atribuțiile președintelui completului în afara ședinței de judecată	92
3.8. Constatarea infracțiunilor de audiență	93
3.9. Măsurile preventive în cursul judecății	94
3.10. Participarea procurorului la judecată	96
3.11. Participarea inculpatului la judecată și drepturile acestuia	97

3.12. Participarea la judecată a persoanei vătămate, a părții civile, a părții responsabile civilmente și a altor subiecți procesuali și drepturile acestora	100
3.13. Suspendarea judecării	101
3.13.1. Noțiuni introductive	101
3.13.2. Suspendarea judecării în caz de boală gravă a inculpatului	102
3.13.3. Suspendarea judecării pe perioada desfășurării procedurii de mediere	103
3.13.4. Suspendarea judecării în caz de extrădare activă	103
3.14. Notele privind desfășurarea ședinței de judecată	104
3.15. Felul hotărârilor	105
§4. Judecata în primă instanță	107
4.1. Noțiuni introductive	107
4.2. Obiectul judecării	107
4.3. Începutul ședinței de judecată	109
4.3.1. Verificări privitoare la inculpat	109
4.3.2. Verificări privind martorii, experții și interpreții	109
4.3.3. Aducerea la cunoștință a învinuirii, lămuriri și cereri	110
4.4. Etapa cercetării judecătorești	113
4.4.1. Procedura obișnuită	114
4.4.1.1. Audierea inculpatului	115
4.4.1.2. Audierea coinalpaților	116
4.4.1.3. Audierea persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente	117
4.4.1.4. Audierea martorului și a expertului	118
4.4.1.5. Consemnarea declarațiilor	121
4.4.1.6. Renunțarea la probe și imposibilitatea administrării probelor	122
4.4.1.7. Prezentarea mijloacelor materiale de probă. Amânarea pentru probe noi	122
4.4.1.8. Schimbarea încadrării juridice	123
4.4.1.9. Reluarea procedurii de cameră preliminară	123
4.4.1.10. Terminarea cercetării judecătorești	124

4.4.2. Procedura simplificată	124
4.4.2.1. Condiții	124
4.4.2.2. Cercetarea judecătorească în cazul recunoașterii învinuirii	125
4.5. Dezbaterele	127
4.6. Deliberarea și hotărârea instanței	129
4.6.1. Soluționarea cauzei	129
4.6.2. Deliberarea	129
4.6.3. Luarea hotărârii	130
4.6.4. Reluarea cercetării judecătorești sau a dezbaterilor	131
4.6.5. Rezolvarea cauzei	131
4.6.5.1. Rezolvarea acțiunii penale	131
4.6.5.2. Rezolvarea acțiunii civile	138
4.6.5.3. Pronunțarea asupra cheltuielilor judiciare	139
4.6.5.4. Pronunțarea asupra măsurilor preventive	140
4.6.5.5. Minuta	141
4.7. Redactarea, pronunțarea și comunicarea hotărârii	142
4.7.1. Cuprinsul hotărârii	142
4.7.1.1. Conținutul părții introductive	142
4.7.1.2. Conținutul expunerii	143
4.7.1.3. Conținutul dispozitivului	144
4.7.2. Redactarea și semnarea hotărârii	147
4.7.3. Pronunțarea hotărârii	148
4.7.4. Comunicarea hotărârii	149
Capitolul al IV-lea. Judecata în căile de atac	151
§1. Considerații preliminare	151
§2. Apelul	153
2.1. Hotărârile supuse apelului	153
2.2. Titularii apelului	155
2.2.1. Procurorul	155
2.2.2. Inculpatul	156
2.2.3. Partea civilă	157
2.2.4. Partea responsabilă civilmente	157
2.2.5. Persoana vătămată	158

2.2.6. Martorul, expertul, interpretul și avocatul	158
2.2.7. Orice persoană fizică ori juridică ale cărei drepturi legitime au fost vătămate	159
2.3. Termenul de declarare a apelului	159
2.4. Repunerea în termen	161
2.5. Declararea apelului, renunțarea la apel și retragerea apelului	161
2.5.1. Declararea și motivarea apelului	161
2.5.2. Renunțarea la apel	163
2.5.3. Retragerea apelului	163
2.6. Efectele apelului	164
2.6.1. Efectul suspensiv	165
2.6.2. Efectul devolutiv și limitele sale	165
2.6.2.1. <i>Limitele efectului devolutiv în raport cu persoana care a declarat apelul</i>	166
2.6.2.2. <i>Limitele efectului devolutiv în raport cu persoana la care se referă apelul</i>	166
2.6.2.3. <i>Limitele efectului devolutiv în raport cu calitatea pe care o are apelantul</i>	166
2.6.3. Neagravarea situației în propriul apel	167
2.6.4. Efectul extensiv	168
2.7. Judecarea apelului	169
2.7.1. Obiectul apelului	169
2.7.2. Etapa măsurilor premergătoare	171
2.7.3. Desfășurarea judecății	171
2.7.4. Soluționarea apelului	173
2.7.4.1. <i>Respingerea apelului</i>	174
2.7.4.2. <i>Admiterea apelului</i>	174
2.7.4.3. <i>Desființarea hotărârii</i>	175
2.7.4.4. <i>Conținutul deciziei instanței de apel</i>	175
2.8. Limitele rejudecării	177
§3. Contestația	178
3.1. Noțiuni introductive	178
3.2. Hotărârile care pot face obiectul contestației	179
3.3. Titularii și termenul în care poate fi exercitată contestația	181

3.4. Soluționarea contestației _____	183
§4. Contestația în anulare _____	185
4.1. Considerații preliminare _____	185
4.2. Cazurile de contestație în anulare _____	186
4.2.1. Judecata în apel a avut loc fără citarea legală a unei părți sau, deși legal citată, aceasta a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate _____	187
4.2.2. Inculpatul a fost condamnat, deși existau probe cu privire la o cauză de încetare a procesului penal _____	188
4.2.3. Hotărârea din apel a fost pronunțată de alt complet decât cel care a luat parte la dezbaterile pe fond a procesului _____	190
4.2.4. Instanța de apel nu a fost compusă potrivit legii ori a existat un caz de incompatibilitate _____	190
4.2.5. Judecata în apel a avut loc fără participarea procurorului sau a inculpatului, când aceasta era obligatorie, potrivit legii _____	191
4.2.6. Judecata în apel a avut loc în lipsa avocatului, când asistența juridică a inculpatului era obligatorie, potrivit legii _____	192
4.2.7. Ședința de judecată în apel nu a fost publică, în afară de cazurile când legea prevede altfel _____	193
4.2.8. Instanța de apel nu a procedat la audierea inculpatului prezent, dacă audierea era legal posibilă _____	194
4.2.9. Împotriva unei persoane s-au pronunțat două hotărâri definitive pentru aceeași faptă _____	195
4.3. Cererea de contestație în anulare _____	195
4.4. Procedura contestației în anulare _____	197
4.4.1. Admiterea în principiu _____	197
4.4.2. Procedura de rejudecare _____	198
§5. Recursul în casație _____	199
5.1. Hotărârile supuse recursului în casație _____	199
5.2. Cazurile în care se poate face recurs în casație _____	200
5.3. Declararea recursului în casație _____	200

5.4. Retragerea recursului în casație _____	202
5.5. Procedura de comunicare _____	202
5.6. Admiterea în principiu _____	204
5.7. Efectele recursului în casație _____	205
5.7.1. Efectul devolutiv și limitele sale _____	205
5.7.2. Efectul extensiv _____	205
5.7.3. Neagravarea situației în propriul recurs în casație _____	206
5.8. Suspendarea executării _____	206
5.9. Judecarea recursului în casație _____	207
5.9.1. Soluționarea recursului în casație _____	208
5.9.2. Desființarea hotărârii și conținutul deciziei _____	209
5.10. Procedura de rejudicare _____	210
§6. Revizuirea _____	211
6.1. Hotărârile supuse revizuirii _____	211
6.2. Cazurile de revizuire _____	212
6.2.1. S-au descoperit fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute la soluționarea cauzei și care dovedesc netemeinicia hotărârii pronunțate în cauză _____	213
6.2.2. Hotărârea a cărei revizuire se cere s-a întemeiat pe declarația unui martor, opinia unui expert sau pe situațiile învederate de un interpret, care a săvârșit infracțiunea de mărturie mincinoasă în cauza a cărei revizuire se cere, influențând astfel soluția pronunțată _____	213
6.2.3. Un înscris care a servit ca temei al hotărârii a cărei revizuire se cere a fost declarat fals în cursul judecății sau după pronunțarea hotărârii, împrejurare care a influențat soluția pronunțată în cauză _____	214
6.2.4. Un membru al completului de judecată, procurorul ori persoana care a efectuat acte de urmărire penală a comis o infracțiune în legătură cu cauza a cărei revizuire se cere, împrejurare care a influențat soluția pronunțată în cauză _____	215
6.2.5. Două sau mai multe hotărâri judecătorești definitive nu se pot concilia _____	215

6.2.6. Hotărârea s-a întemeiat pe o prevedere legală care, după ce hotărârea a devenit definitivă, a fost declarată neconstituțională ca urmare a admiterii unei excepții de neconstituționalitate ridicate în acea cauză, în situația în care consecințele încălcării dispoziției constituționale continuă să se producă și nu pot fi remediate decât prin revizuirea hotărârii pronunțate	216
6.3. Titularii revizuirii	217
6.4. Cererea de revizuire	217
6.5. Termenul de introducere a cererii	218
6.6. Procedura de judecare a revizuirii	219
6.6.1. Admiterea în principiu	219
6.6.2. Măsurile care pot fi luate odată cu sau ulterior admiterii în principiu	221
6.6.3. Rejudecarea în urma admiterii în principiu a cererii de revizuire	223
6.6.4. Soluțiile după rejudecare	224
6.7. Revizuirea în cazul hotărârilor și avizelor Curții Europene a Drepturilor Omului	225
§7. Redeschiderea procesului penal în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate	228
7.1. Dispoziții generale	228
7.2. Declararea căii extraordinare de atac	229
7.2.1. Titularii	229
7.2.2. Termenul	229
7.2.3. Cererea de redeschidere a procesului penal	230
7.3. Judecarea cererii de redeschidere a procesului penal	231
7.3.1. Măsurile premergătoare	231
7.3.2. Procedura de judecată	231

Capitolul al V-lea. Dispoziții privind asigurarea unei practici

judiciare unitare	235
§1. Recursul în interesul legii	235
1.1. Considerații preliminare	235
1.2. Cererea de recurs în interesul legii	236

1.3. Procedura de judecare a recursului în interesul legii	237
1.3.1. Măsurile premergătoare	237
1.3.2. Procedura de judecare	238
1.4. Conținutul hotărârii și efectele ei	239
§2. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept	240
2.1. Considerații preliminare	240
2.2. Obiectul sesizării	241
2.3. Procedura de judecată	241
2.4. Conținutul și efectele deciziei	244
Capitolul al VI-lea. Proceduri speciale	246
§1. Acordul de recunoaștere a vinovăției	246
1.1. Obiectul acordului	246
1.2. Titularii acordului	246
1.3. Condițiile, forma și conținutul acordului de recunoaștere a vinovăției	247
1.4. Sesizarea instanței cu acordul de recunoaștere a vinovăției	249
1.5. Procedura în fața instanței	250
1.6. Soluțiile instanței	251
1.7. Soluționarea acțiunii civile	253
1.8. Calea de atac	254
§2. Contestația privind durata procesului penal	254
2.1. Titularii și termenul contestației	255
2.2. Conținutul contestației	256
2.3. Procedura de soluționare a contestației	256
2.3.1. Competența	256
2.3.2. Procedura de judecată	257
2.3.3. Soluții	258
§3. Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice	260
3.1. Considerații introductive	260

3.2. Reprezentarea și locul de citare a persoanei juridice _____	261
3.2.1. Reprezentarea persoanei juridice _____	261
3.2.2. Locul de citare a persoanei juridice _____	262
3.3. Măsurile preventive și măsurile asigurătorii _____	262
3.4. Procedura de informare _____	265
3.5. Efectele fuziunii, absorbției, divizării, reducerii capitalului social, dizolvării sau lichidării persoanei juridice condamnate _____	266
3.6. Punerea în executare a pedepsei amenzii _____	267
3.7. Punerea în executare a pedepselor complementare _____	268
3.7.1. Punerea în executare a pedepsei complementare a dizolvării persoanei juridice _____	268
3.7.2. Punerea în executare a pedepsei complementare a suspendării activității persoanei juridice _____	268
3.7.3. Punerea în executare a pedepsei complementare a închiderii unor puncte de lucru ale persoanei juridice ____	269
3.7.4. Punerea în executare a pedepsei complementare a interzicerii persoanei juridice de a participa la procedurile de achiziții publice _____	269
3.7.5. Punerea în executare a pedepsei complementare a plasării sub supraveghere judiciară _____	270
3.7.6. Punerea în executare a pedepsei complementare a afișării sau publicării hotărârii de condamnare _____	270
3.7.7. Supravegherea executării pedepselor complementare aplicate persoanelor juridice _____	271
§4. Procedura în cauzele cu infractori minori _____	272
4.1. Noțiuni introductive _____	272
4.2. Urmărirea penală în cazul infractorilor minori _____	273
4.2.1. Derogări de la procedura comună _____	273
4.2.2. Informarea suspectului sau inculpatului minor și cheltuielile de judecată _____	275
4.2.3. Condiții speciale de aplicare față de minori a măsurilor preventive _____	277
4.3. Judecata în cazul infractorilor minori _____	277
4.3.1. Precizări preliminare _____	277

4.3.2. Desfășurarea judecății	279
4.4. Punerea în executare a măsurilor educative	280
4.4.1. Punerea în executare a măsurilor educative neprivative de libertate	280
4.4.2. Prelungirea sau înlocuirea măsurilor educative neprivative de libertate	282
4.4.3. Punerea în executare a măsurilor educative privative de libertate	283
4.4.3.1. <i>Punerea în executare a internării într-un centru educativ</i>	283
4.4.3.2. <i>Schimbările privind măsura educativă a internării într-un centru educativ</i>	284
4.4.3.3. <i>Punerea în executare a internării într-un centru de detenție</i>	285
4.4.3.4. <i>Schimbările privind măsura educativă a internării într-un centru de detenție</i>	286
4.4.3.5. <i>Schimbarea regimului de executare</i>	287
4.4.3.6. <i>Amânarea sau întreruperea executării măsurilor privative de libertate</i>	288
§5. Procedura dării în urmărire	288
5.1. Considerații preliminare	288
5.2. Cazuri și titulari	289
5.3. Punerea în executare a ordinului de urmărire	290
5.3.1. Supravegherea tehnică, reținerea, predarea și percheziționarea corespondenței și a obiectelor, percheziția și obținerea datelor de trafic și de localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului în procedura dării în urmărire	292
5.3.2. Ridicarea de obiecte sau înscrisuri în procedura dării în urmărire	292
5.4. Revocarea urmăririi	293
§6. Procedura reabilitării	293
6.1. Precizări introductive	293
6.2. Reabilitarea de drept	294

6.3. Reabilitarea judecătorească	294
6.3.1. Termene. Instanța competentă	295
6.3.2. Cererea de reabilitare	295
6.3.3. Judecarea cererii de reabilitare	296
6.3.3.1. Măsurile premergătoare	296
6.3.3.2. Respingerea cererii de reabilitare pentru neîndeplinirea condițiilor de formă și de fond	297
6.3.3.3. Soluționarea cererii	298
6.3.3.4. Anularea reabilitării. Mențiuni despre reabilitare	299
§7. Procedura reparării pagubei materiale sau a daunei morale în caz de eroare judiciară sau în caz de privare nelegală de libertate ori în alte cazuri	299
7.1. Considerații introductive	299
7.2. Dreptul la repararea pagubei în caz de eroare judiciară	300
7.3. Dreptul la repararea pagubei în cazul privării nelegale sau injuste de libertate	301
7.4. Dreptul la repararea pagubei în cazul măsurilor de supraveghere tehnică ori al activităților specifice culegerii de informații dispuse în mod nelegal	303
7.5. Felul și întinderea reparației	304
7.6. Acțiunea pentru repararea pagubei	305
7.7. Acțiunea în regres	306
§8. Procedura în caz de dispariție a dosarelor judiciare și a înscrisurilor judiciare	307
8.1. Considerații introductive	307
8.2. Obiectul procedurii speciale	307
8.3. Competența în cazul înlocuirii sau reconstituirii	308
8.4. Înlocuirea înscrisului	308
8.5. Reconstituirea înscrisului sau dosarului	309
§9. Procedura privind cooperarea judiciară internațională și punerea în aplicare a tratatelor internaționale în materie penală	309
§10. Procedura de confiscare sau de desființare a unui înscris în cazul clasării	310

Capitolul al VII-lea. Executarea hotărârilor penale	315
§1. Considerații preliminare	315
§2. Rămânerea definitivă a hotărârii	316
§3. Instanța de executare	317
§4. Judecătorul delegat cu executarea	318
§5. Procedura la instanța de executare	318
§6. Contestația la executare	320
6.1. Cazuri și competență	320
6.2. Contestația cu privire la dispozițiile civile și amenzile judiciare	321
6.3. Rezolvarea contestației la executare	322
BIBLIOGRAFIE	325